

Департамент освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації
Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Комунальний заклад «Покровський педагогічний фаховий коледж»
Український державний університет науки і технологій (м.Дніпро)
Бердянський державний педагогічний університет
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Комунальний заклад «Бахмутський педагогічний фаховий коледж»
Краматорський фаховий коледж технологій та дизайну
Селидівський політехнічний фаховий коледж
ВСП КФК промисловості, інформаційних технологій та бізнесу ДДМА
Відокремлений структурний підрозділ «Костянтинівський індустріальний фаховий коледж
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
Дніпровська гімназія №83 Дніпровської міської ради
Билбасівський опорний заклад загальної середньої освіти I-III ступенів
Слов'янської міської ради Донецької області
Черкаська загальноосвітня школа I-III ступенів №15 м. Черкаси

ОСВІТА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

**Матеріали науково-практичної конференції,
приуроченої до 95-річчя від дня заснування
Комунального закладу
«Покровський педагогічний фаховий коледж»**

7 травня 2025 рік

м. Дніпро – Покровськ, 2025

УДК 37(062.552+063)
О-72

*Рекомендовано до друку та оприлюднення в мережі Інтернет педагогічною радою
Комунального закладу «Покровський педагогічний фаховий коледж»
(Протокол №5 від 08.04.2025 року).*

Рецензенти:

Світлана САЯПІНА, докторка педагогічних наук, професорка, декан факультету гуманітарної, філологічної та економічної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Анжеліка ЛЕСИК, кандидатка педагогічних наук, доцент, декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету.

УДК 37(062.552+063)
О-72

Освіта в умовах сучасних викликів: зб. наук. праць.
Матеріали наук.-практ. конф., м. Дніпро-Покровськ, 7 травня 2025 року. / Упорядн.: О.Олійник, Н.Нємцева, Н.Мацокіна, Л.Кривенко, Н.Гусак, С.Пістряк. Дніпро – Покровськ, 2025.
170 с.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції, приуроченої до 95-ої річниці від дня заснування коледжу, містить наукові статті, тези доповідей та практичні напрацювання учасників, присвячені актуальним питанням модернізації освіти в умовах сучасних викликів. Основна увага зосереджена на реалізації концепції Нової української школи, підготовці майбутніх педагогів до роботи в інклюзивному середовищі, патріотичному вихованні молоді, впровадженні діяльнісного підходу та удосконаленні ресурсного забезпечення освіти на засадах компетентнісного підходу.

Збірник буде корисним для науковців, викладачів закладів фахової передвищої та вищої освіти, педагогічних працівників, здобувачів освіти та всіх, хто зацікавлений у розвитку сучасної української освіти.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновків несуть відповідальність автори матеріалів.

© Комунальний заклад
«Покровський педагогічний фаховий коледж», 2025
© Автори статей, 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ

БУТ Анастасія, НЕСТЕРЕНКО Марина <i>Креативне програмування в середовищі SCRATCH: нестандартні проєкти для розвитку алгоритмічного мислення здобувачів початкової освіти</i>	11
ВЛАСЮК Катерина <i>Сімейне спілкування як середовище формування соціально-психологічних компетенцій підлітка</i>	14
ДЕГТЯРЬОВА Любов <i>Використання онлайн-ресурсів для підвищення якості математичної освіти в новій українській школі</i>	16
ЖМУРЕНКО Ольга <i>Формування громадянської ідентичності учнів на уроках математики в початкових класах</i>	18
КАБАНОВА Дар'я <i>Освітні стратегії викладача в умовах релокації та втрати фізичного навчального простору</i>	22
КОНОНЕНКО Марина, МУХІНА Тетяна <i>Розвиток критичного мислення молодших школярів на уроках математики засобами інтерактивного навчання</i>	24
КРИВИЛЬОВА Олена <i>Цілі сталого розвитку в контексті Нової української школи: трансформація і модернізація освітніх підходів</i>	26
ЛОГВІНОВА Альона, НЕСТЕРЕНКО Марина <i>Теоретичні засади формування соціальної компетентності здобувачів початкової освіти</i>	28
НІКОЛЕНКО Марина <i>Роль художнього твору у становленні емоційного інтелекту молодших школярів</i>	30
ОЛІЙНИК Олена <i>Компетентнісний підхід як основа реалізації концепції нової української школи</i>	32
ПІДГОРНОВА Анна, НЕСТЕРЕНКО Марина <i>Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання як чинник розвитку критичного мислення здобувачів початкової освіти на уроках «Я досліджую світ»</i>	34
ПІСТРЯК Світлана <i>Формування позитивної мотивації та активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів початкових класів у контексті НУШ</i>	36
ПОПОВА Ольга, ЛЕСИК Анжеліка <i>Змішане навчання як ефективна модель реалізації Концепції нової української школи</i>	40

КОЖЕВНИКОВА Алла <i>Специфіка національно-патріотичного виховання студентської молоді в контексті пріоритетів сьогодення</i>	73
МАКОГОН Лариса <i>Національно-патріотичне виховання студентів-музикантів в контексті сучасних вимог</i>	75
МАЦОКІНА Наталія <i>Формування національної самоідентичності студентів педагогічного коледжу в контексті євроінтеграції</i>	78

СЕКЦІЯ 4

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

БАЩУК Владислав <i>Ефективна освіта завдяки діяльнісному підходу у трудовому навчанні</i>	82
БУНЧУК Оксана, ТАБЛЕР Тетяна <i>Практико-орієнтований підхід – шлях до підвищення ефективності освітнього процесу</i>	84
ГОНЧАРЕНКО Леся <i>Впровадження практичного спрямування при викладанні дисципліни «комп'ютерна техніка та програмування»</i>	85
ДЖУРАЄВА Яніна <i>Емоційний інтелект у системі підготовки сучасного педагога: основа професійного становлення</i>	88
ЖИГІРЬ Вікторія, ОНИЩЕНКО Сергій <i>Упровадження методу кейсів у професійну підготовку майбутніх бакалаврів професійної освіти</i>	90
КРИВЕНКО Людмила <i>Формування соціальної активності студентів через діяльнісний підхід у викладанні суспільних дисциплін</i>	94
НЕМЦЕВА Наталія <i>Сутність і характеристика професійно-особистісного становлення майбутнього педагога</i>	95
ОСТАНКОВА Лариса, ВОРОБІЙОВА Світлана <i>Проектне та дослідницьке навчання: ефективні способи реалізації діяльнісного підходу на уроках інформатичної галузі НУШ</i>	98
ПОЛІЩУК Катерина <i>Ігрові технології як складова діяльнісного підходу в навчанні молодших школярів</i>	100
САВІНОВА Ірина <i>Формування творчого потенціалу вчителя музичного мистецтва засобами інноваційних технологій навчання</i>	102
СЕРДЮК Ірина <i>Впровадження елементів медіаосвіти як засіб підвищення навчального потенціалу студентів</i>	104

Усі ці методи не лише сприяють формуванню soft skills, а й готують конкурентоспроможного фахівця, який здатен ефективно працювати в команді, брати на себе відповідальність та адаптуватися до змін. У сучасному світі роботодавці дедалі частіше звертають увагу на рівень емоційного інтелекту своїх співробітників. Це більше не бонус, а вимога часу. Саме тому важливо розпочинати розвиток EQ ще в освітньому середовищі – не лише як елемент особистісного зростання, а як передумову професійного успіху [5].

Таким чином, емоційний інтелект – це не просто одна з м'яких навичок, а необхідна компетентність XXI століття. Його розвиток формує цілісну, свідому особистість, готову до викликів сучасного світу як в особистому, так і професійному житті.

Список використаних джерел

1. Горбатюк Р., Кучер С. Студентоцентричний підхід у забезпеченні набуття загальних (ключових) компетентностей майбутніми педагогами професійної освіти. *Modern information technologies and innovations combined with educational odologies in vocational training met ye arology or experience of problems*. 2022. No 60. С.192-199. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-60-192-199> (дата звернення: 30.03.2025).
2. Дерев'яно С. П. Емоційний штучний інтелект у професійній підготовці майбутніх фахівців. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т.81, No 1. С.192-209. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v81i1.3281> (дата звернення: 30.03.2025).
3. Маруховська-Карпунова О., Ришак Н., Гапончук О. Роль емоційного інтелекту як soft skills у сучасному освітньому процесі. *Вісник науки та освіти*. 2023. No 6 (12). С. 496-508. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6\(12\)-496-508](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6(12)-496-508) (дата звернення: 30.03.2025).
4. Стельмашук Ж. Г. Чинники та педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту у майбутніх учителів. *Іноватика у вихованні*. 2020. Т.1, No 12. С. 220- 226. URL: <https://doi.org/10.35619/iiv.v1i12.309> (дата звернення: 30.03.2025).
5. Яцюк М. Емоційний інтелект особистості (на хвилі Нової української школи): Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2019. 105 с.

Вікторія ЖИГІРЬ,

доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти

Бердянський державний педагогічний університет

profpedagog@ukr.net

Сергій ОНИЩЕНКО,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри професійної освіти та технологій

Бердянський державний педагогічний університет

osvots@gmail.com

УПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ КЕЙСІВ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сучасні представники промисловості й роботодавці все частіше зазначають, що не мають претензій до рівня професійних знань випускників закладів вищої освіти, проте наголошують на тому, що вони не досить якісно підготовлені до розв'язання реальних практичних завдань у реальних виробничих ситуаціях. До того ж, вони не мають достатньої впевненості й досвіду в процесі самостійного прийняття традиційних і нестандартних рішень.

Тож, сьогодні актуальними методичними інноваціями в освіті виступають різні аспекти впровадження активних методів навчання майбутніх фахівців, коли студенти з пасивних слухачів перетворюються на активних учасників освітнього процесу, здатних самостійно здійснювати свій вибір, ставити та досягати цілі, усвідомлено оцінювати власну діяльність.

Одним із таких методів є case study (метод кейсів), сутність якого полягає в тому що навчальний матеріал подається у вигляді професійно орієнтованих ситуаційних завдань, історій, проблем, випадків, казусів (кейсів), а компетенції набуваються в результаті активної та творчої роботи студентів, яка включає збір необхідної інформації, її спільний аналіз та аргументація з різних точок зору, виявлення протиріч, висування гіпотез, генерування програми дій, оцінка альтернатив, самостійне формулювання висновків, прийняття рішень, самоконтроль власної діяльності [2; 5].

Проаналізувавши особливості методу кейсів, нами здійснено спробу його впровадження в освітньо-професійну програму підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 015.33 Професійна освіта (енергетика, електротехніка та електромеханіка), зокрема у викладання дисциплін «Основне електрообладнання виробництва» та «Альтернативна енергетика».

Типовий кейс з дисциплін електроенергетичного циклу являє собою практичне завдання, засноване на реальній виробничій ситуації, яке розроблене за матеріалами певного електроенергетичного підприємства, компанії чи іншої організації. Основною відмінністю таких кейсів є те, що в їхній основі лежать конкретні практичні завдання з кількома елементами невизначеності, неоднозначними рішеннями та певним підбором даних.

Кейс має таку структуру: методичні рекомендації до роботи з ситуацією; текстовий опис змісту кейсу, додаткова інформація (схеми, малюнки, таблиці) та література до кейсу; перелік завдань; критерії оцінювання; аргументовані висновки фахівців із досвідом роботи щодо вирішення кейсу (звіти, проекти, виступи, презентації).

Робота здобувачів освіти на занятті являє собою складний процес, який містить такі етапи: 1) ознайомлення зі змістом, додатковою інформацією та літературою до кейсу, виокремлення проблем чи протиріч у пропонованій професійній ситуації; 2) організація обговорення кейсу в режимі конференції; 3) розв'язання проблем, поданих в кейсі (окреслення плану дій); 4) висування пропозицій щодо прийняття рішень (послідовності дій); 4) аналіз наслідків рішення кейсу; 5) оцінювання студентів за результатами розв'язання кейсу, 6) підбиття підсумків роботи.

Так, на практичних заняттях з нормативної дисципліни «Основне електрообладнання виробництва» використовували низку кейсів, розроблених на підставі реальних ситуацій, які відбувалися на базовому підприємстві ПРАТ «Бердянські жнивварки», що має власну електростанцію, де студенти проходять навчальну й виробничу технологічні практики.

Наприклад, здобувачі освіти розв'язували кейс за модулем «Електрообладнання в електропостачанні». Зміст кейсу «Електрозахист підприємства»: за повідомленням Державної служби України з надзвичайних ситуацій протягом одного тижня в червні місяці очікуються сильні грози, вітри, шквали. Задля проведення ремонтних робіт, доцільно створювати запаси обладнання та матеріалів.

До того ж, для оцінювання ситуації з різних точок зору, здобувачам освіти пропонували низку позицій електротехнічного персоналу, що обслуговує електростанції підприємства, зокрема: диспетчера енергомереж, начальника оперативно-ремонтної бригади, майстра дільниці з ремонту енергетичного обладнання, інженера з високовольтних

ліній електропередач, начальника дільниці з ремонту енергетичного обладнання, електриків енергомереж.

Завдання до кейсу: використовуючи статистичні дані минулих років що наведені в журналі дефектів та неполадок на електроустановках підприємства, розрахувати кількість необхідних матеріалів та обладнання для забезпечення неперервного живлення всіх об'єктів з метою успішної ліквідації можливих аварійних ситуацій. Підготувати презентацію за результатами рішення кейсу.

Після детального ознайомлення з ситуацією, студенти у підгрупах (командах) оцінювали інформацію, подану в кейсі, ретельно вивчали перелік та кількість аварійного запасу обладнання, матеріалів та виробів (враховуючи терміни зберігання та використання за призначенням), які регламентовано для деяких типів обладнання (електроустановок, трансформаторних підстанцій, ліній електропередач тощо), нормативно-технічні документи («Норми аварійного запасу устаткування та матеріалів для магістральних електричних мереж напругою 220-750 кВ» ГKD 34.10.383; 0,38-150 кВ; ГKD 34.10.384 та ін.), а у деяких випадках (розподільче устаткування) – інструкції заводів-виробників.

Студенти визначали можливі аварії, прогнозували їхні наслідки, передбачали заходи щодо їхньої ліквідації, строки виконання цих заходів, а також сили і засоби, що залучають із цією метою (застосування автоматики нормальних режимів і протиаварійної автоматики, ручне дублювання автоматики, яка відмовила та ін.). Після цього здобувачі освіти приймали рішення в підгрупах. Далі кожна команда презентувала свій план дій, обґрунтовувала та захищала його (інші учасники мали можливість поставити запитання, які також ураховувалися у визначенні підсумкових оцінок). Результати рішення кейсу порівнювали між собою, й далі члени команд під час обговорення дискутували між собою.

Наприкінці заняття викладач підвів підсумки й оцінив командну роботу кожної підгрупи за різними критеріями.

Виступи команд показали, що студенти досить серйозно підійшли до розв'язання кейсу. Здобувачі освіти, які не раз були на підприємстві, проходили там практику, особисто спілкувалися й працювали в бригадах електриків, на достатньо високому рівні володіють теоретичним матеріалом, використовують професійну термінологію, досить чітко уявляють собі обсяг і перелік завдань, які необхідно виконати в оперативно-ремонтних роботах енергомереж при усуненні аварійних ситуацій.

На практичних заняттях з нормативної дисципліни «Альтернативна енергетика» студенти розв'язували кейс під час вивчення теми «Технологія прямого перетворення різних видів енергії в електричну».

Зміст кейсу «Зелена електростанція»: для потреб підприємства необхідно обрати та встановити сонячну електростанцію загальною номінальною потужністю сонячних панелей – 10 кВт у місті Бердянськ. Кут нахилу покрівлі 45°. Додаткова інформація: сонячні батареї – пристрої, що перетворюють сонячну енергію на електрику з використанням фотоелектричного ефекту. Кількість необхідних сонячних батарей для будинку залежить від його енергоспоживання та географічного розташування.

Зазвичай для більшості будинків достатньо установки сонячної системи потужністю від 5 до 15 кВт. Сонячні батареї не використовують для прямого опалення будинку, але можуть бути інтегровані в опалювальні системи з використанням теплових насосів або інших технологій. З метою оцінювання ситуації з різних точок зору, здобувачам освіти були запропоновані різні варіанти готових проєктів встановлення й розрахунку сонячних електростанцій різними відомими фірмами.

Завдання до кейсу: задля визначення необхідної кількості сонячних батарей щодо підтримки оптимальної опалювальної системи здійснити детальний розрахунок, що враховує тепловтрати будинку, кліматичні умови та ефективність системи. Студенти мають обґрунтувати вибір типу сонячної електростанції (автономну, мережеву, гібридну), проаналізувати чинники, які необхідно враховувати при виборі сонячної електростанції (потужність, тип панелей, інвертор).

Здобувачі освіти працювали в підгрупах, вирішуючи певні проблеми кейсу.

Розрахунок параметрів сонячних панелей, який здійснила перша підгрупа студентів, після обчислення змогла приблизно оцінити середню кількість електроенергії, яку здатна згенерувати фотоелектрична станція протягом року. Для цього вони визначили:

1) інтенсивність сонячного випромінювання для певного регіону (скориставшись картою інтенсивності сонячної радіації за рік);

2) поправочний коефіцієнт перерахунку сумарного потоку сонячної енергії з горизонтальної площини на похилу поверхню сонячних панелей залежно від орієнтації відносно півдня;

3) номінальну потужність сонячної панелі чи ланцюга сонячних модулів;

4) коефіцієнт, що враховує втрати сонячної панелі при перетворенні та передачі електроенергії та інтенсивність сонячної радіації, за якої фотоелектричні панелі тестуються.

Інша група студентів розраховувала всі можливі загальні втрати енергії, що впливають на розрахунок сонячних панелей при перетворенні сонячного випромінювання у фотоелектричній системі:

1) втрати розрахункові (в дротах, інверторі чи в шунтувальних діодах; 2) втрати під час зростання температури фотоелементів; 3) втрати в процесі роботи сонячної панелі в період низького рівня сонячного випромінювання; 4) втрати в процесі затінення та забруднення сонячних панелей; 5) втрати, які можуть з'явитися під час експлуатації (низька якість обладнання та ін.).

Під час роботи з кейсом викладач консультував, контролював процес роботи в підгрупах, допомагав розробити логічну схему вирішення проблеми, оцінював діяльність кожного учасника підгрупи й що особливо важливе – емоційно підтримував студентів протягом усього процесу навчання, створював обстановку співробітництва.

Ефективність застосування кейс-методу підтверджено високими результатами різних контрольних заходів (тестування, усне опитування та ін.), які проводились з дисциплін «Основне електрообладнання виробництва» та «Альтернативна енергетика» за тими темами та модулями, де було впроваджено цей метод.

Список використаних джерел

1. Козак Л.В. Кейс-метод у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності. *Освітологічний дискурс*. 2015. №3. С. 153-162.
2. Сидоренко О., Чуба В. *Ситуаційна методика навчання: теорія і практика*. Київ: Центр інновацій та розвитку. 2001. 127 с.
3. Сурмін Ю.П. *Метод аналізу ситуацій (Case-study) та його навчальні можливості. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології: монографія*. Київ: МАУП. 2005. С. 71-82.
4. Товканець Г.В. *Особливості застосування кейс-методу у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Педагогіка, соціальна робота"*. 2011. Випуск 20. С. 148-150.
5. Шеремета П. М., Каніщенко Л. Г. *Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес-школі / за ред. О. І.Сидоренка; 2-ге вид. Київ: Центр інновацій та розвитку. 1999. 80с.*